

Asia: VN/18255/2021

## **Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö**

### Ehdotusta koskevat yleiset huomiot

#### **Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten sisällöstä.**

Ulosottolaitoksen keskushallinnon (valtakunnanvoudin kanslia) laissa säädettyinä tehtävänä on ratkaista sille kuuluvat ulosottoviranomaisen toimintaa koskevat korvausvaatimukset. Lisäksi valtakunnanvoudin kanslia käyttää valtion puhevaltaa ulosottomenettelyyn liittyvissä vahingonkorvausoikeudenkäynneissä silloin, kun kyse on ulosottomenettelyyn liittyvästä esine- tai varallisuusvahingosta. Valtakunnanvoudin kanslia antaa lausunnon mietinnössä esitetyistä vahingonkorvauslain uudistuksista.

Mietinnössä on yleisellä tasolla esitetty tulevaisuudessa harkittavaksi Valtiokonttorin roolin kehittämistä valtion vahingonkorvaustoiminnassa siltä osin, kuin valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa tiettyjen viranomaisten toimintaan liittyvät esine- ja varallisuusvahinkovaatimukset on säädetty Valtiokonttorin toimivallan ulkopuolelle. Valtakunnanvoudin kanslia pitää tulevaisuudessakin tärkeänä, että ulosottomenettelyä koskevat vahingonkorvausvaatimukset ratkaisee Ulosottolaitoksen keskushallinto. Ulosottomenettely on laajasti ja yksityiskohtaisesti säädelty menettelykokonaisuus mihin liittyvien vahingonkorvausvaatimusten käsittely edellyttää syvällistä asiantuntemusta ulosottokaaren säännöksistä sekä ulosotto- ja oikeuskäytännöstä. Se, että ulosottomenettelyä koskevat kantelut ja vahingonkorvausasiat on säädetty Ulosottolaitoksen keskushallinnon ratkaistaviksi, on osoittautunut myös toiminnan kehittämisen kannalta tärkeäksi. Koulutuksen, kehittämisen ja viestinnän keinoin kantelu- ja vahingonkorvausasioissa esiin nouseviin ongelmiin ja virheellisiin menettelyihin on pystytty reagoimaan nopeasti.

### Ehdotuksen vaikutukset

**Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten vaikutuksista, niiden merkittävydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Erityisesti teitä pyydetään lausumaan niistä mahdollisista vaikutuksista, joita ei ole esityksessä otettu huomioon.**

## Vahingonkorvauslain muutosehdotukset

**Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne vahingonkorvauslakiin ehdotetuista muutoksista.**

### **Julkisyhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentti)**

Mietinnössä esitetyt perustelut puoltavat standardisäännöksen poistamista. Säännöksellä ei ole ollut itsenäistä julkisyhteisön korvausvelvollisuuden poistavaa vaikutusta korkeimman oikeuden ratkaisukäytännön perusteella eikä mietinnön mukaisesti korvauskäytännössä merkittävästi muutoinkaan silloin, kun virhe tai laiminlyönti julkisyhteisön toiminnassa on tapahtunut. Toisaalta korkeimman oikeuden ratkaisukäytännön perusteella säännöksen merkitystä / merkityksettömyyttä tuottamusarvioinnin kokonaisuudessa ei voida todeta. Ulosottomenettelyyn liittyvissä alempien oikeusasteiden vahingonkorvausratkaisujen perusteluissa standardisäännös näyttää saaneen ainakin jollain tasolla merkitystä.

Standardisäännöksen poistamisella ei ole tarkoitus ankaroittaa julkisyhteisön korvausvelvollisuutta nykyisestä tai muuttaa vallitsevaa oikeustilaa. Valtakunnanvoudin kanslia pitää tärkeänä, että vahingonkorvauslain uudistamista koskevan hallituksen esityksen perusteluissa tämä tuodaan selkeästi esiin. Julkisyhteisön korvausvelvollisuuden osalta kyse on tuottamuksen kokonaisarviointista, missä menettelyn huolimattomuutta arvioitaessa merkitystä saa edelleen kunkin viranomaisen tehtävän luonne ja se, mitä huolellisuusvaatimuksia siinä tehtävässä voidaan (kohtuudella) edellyttää.

### **Muun yhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 2 momentti)**

Esitetty uudistus on kannatettava

### **Muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §)**

Valtakunnanvoudin kanslia pitää hyvänä, että muutoksenhakuvaatimus, vaikkakin lievennettyinä, säilyy laissa pääsääntönä. Tapauskohtaista kohtuusharkintaa voidaan kuitenkin pitää perusteltuna. Valtakunnanvoudin kanslian omassa ratkaisutoiminnassa kohtuusharkintaa on esimerkiksi muutoksenhaku -tilanteissa voitu nykyisinkin käyttää, koska ulosottokaaren säännösten perusteella korvausta voidaan ilman oikeudenkäyntiä maksaa, jos valtion korvausvelvollisuutta voidaan pitää selvänä tai korvauksen maksamista kohtuullisena.

### **Kannekiellon kumoaminen (voimassa olevan lain 3 luvun 5 §)**

Ei lausuttavaa

## **Viranomaisen virheellisestä informaatiosta aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 §)**

Ulosottomenettelyssä asianosaisten määrä on huomattavan suuri. Asianosaisten neuvonta on keskeinen osa ulosottotyötä ja ulosottokaassa säädetään erikseen ulosottomiehen neuvontavelvollisuudesta. Vaikka uudistuksella ehkä ei ole juurikaan vaikutusta valtakunnanvoudin kanslian korvauskäytäntöön (ottaen huomioon mitä edellä on lausuttu mahdollisuudesta korvauksen maksamiseen kohtuuserusteella) on mahdollista, että lakiin tuotava uusi säännös lisää neuvontaan liittyviä korvausvaatimuksia.

Kokemusperäisen tiedon valossa virheellinen neuvonta tapahtunee useimmiten suullisessa kanssakäymisessä virkamiehen ja asiakkaan välillä. Huolimatta yhteydenottojen sisällön kirjaamisesta tietojärjestelmiin tms., kirjaaminen harvoin on sillä tavoin yksityiskohtaista, että luotettavaa selvitystä virheellisestä neuvonnasta on saatavissa. Korvausvastuun perusteena olevan virheellisen neuvonnan (virheen) näyttäminen vahingonkorvausprosessissa voi olla ongelmallista.

Lainsoveltajalle ehdotetussa lainkohdassa säädetty korvausvastuun edellytykset jättävät laajaa harkintavaltaa, mitä voidaan pitää hyvänä, mutta oikeus- ja ratkaisukäytännön varaan jäänee se, miten säännöksen perusteltua aihetta, merkitystä, kohtuullisuutta sekä tietojen antamiseen liittyviä ja muita olosuhteita tulee tarkemmin arvioida. Toki näitä edellytyksiä on mietinnössä hyvin täsmennetty ja näin myös varmasti tulevassa hallituksen esityksessä.

## **Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksen hyvittäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 7 §)**

Ei lausuttavaa

## **Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ää ja 7 luvun 1 §:ää koskevat muutosehdotukset.**

Ei lausuttavaa

## **Laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista**

**Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.**

-

**Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.**

-

## **Laki pakkokeinolain muuttamisesta**

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

## **Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Laki poliisilain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.**

-

**Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.**

-

Laki rajavartiolain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 16 §:n muuttamisesta

**Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.**

-

Talvitie Tommi

Ulosottolaitos / valtakunnanvoudin kanslia - Valtakunnanvoudin kanslia,  
oikeudellinen yksikkö